

Nr 114

Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i kommunallagen (1953:753), m. m.; given Stockholms slott den 6 april 1973.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden, föreslå riksdagen att bifalla de förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

CARL GUSTAF

SVANTE LUNDKVIST

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att kommunallagen ändras så att kommunerna får bättre rådrom än f. n. för budgetarbetet. Enligt förslaget skall kommunfullmäktige fastställa utgifts- och inkomststat samt utdebiteringsgrund vid sammanträde före utgången av november i stället för som f. n. under oktober. Tidsfristerna för kommunstyrelsens och facknämndernas budgetarbete förskjuts i motsvarande grad.

Lagändringarna avses träda i kraft den 1 juli 1973.

1 Förslag till Lag om ändring i kommunallagen (1953:753)

Härigenom förordnas, att 13, 54, 69, 70 och 72 §§ kommunallagen (1953:753)¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

13 §

Sammanträden skola av kommunfullmäktige hållas enligt ordning, som bestämmes av fullmäktige. Sammanträde skall ock hållas, när länsstyrelsen därom förordnar eller kommunstyrelsen eller de flesta av fullmäktige det begära eller ordföranden finner det nödigt.

Vid sammanträde före utgången av juni månad eller, där enligt 65 § så bestämts, vid sammanträde senare under året fattas beslut i anledning av berättelsen om föregående årets räkenskaper och förvaltning.

Vid sammanträde *i oktober* månad fastställs kommunens utgifts- och inkomststat.

Vid sammanträde *före utgången av november* månad fastställs kommunens utgifts- och inkomststat.

Vid sammanträde före utgången av december månad förrättas val till de befattningar inom kommunen, vilka vid årets slut bliva lediga. År då allmänna val av fullmäktige ägt rum förrättas valen av de nyvalda fullmäktige. Dessa förrätta även andra val, avseende tid efter utgången av nämnda är, vilka ankomma på fullmäktige.

Skulle beträffande viss kommun utgifts- och inkomststaten till följd av särskilda förhållanden icke kunna fastställas *i oktober* månad, skall vid sammanträde i denna månad fastställas grunden för utdebitering av den allmänna kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under nästföljande år. Därefter skall vid sammanträde före utgången av december månad kommunens utgifts- och inkomststat fastställas; om skäl därtill äro, må därvid annan utdebiteringsgrund fastställas än som beslutats *vid sammanträdet i oktober månad*.

Skulle beträffande viss kommun utgifts- och inkomststaten till följd av särskilda förhållanden icke kunna fastställas *före utgången av november* månad, skall *senast* vid sammanträde i denna månad fastställas grunden för utdebitering av den allmänna kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under nästföljande år. Därefter skall vid sammanträde före utgången av december månad kommunens utgifts- och inkomststat fastställas; om skäl därtill äro, må därvid annan utdebiteringsgrund fastställas än som beslutats *tidigare*.

¹ Lagen omtryckt 1969:765.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

54 §

Förslag till utgifts- och inkomststat skall före *september* månads utgång uppgöras av kommunstyrelsen; i kommun, där utgifts- och inkomststaten jämlikt 13 § femte stycket fastställs efter *oktober* månads utgång, må emellertid statförslaget uppgöras senare än nyss är sagt, dock före november månads utgång. För upprättande av förslag till utgifts- och inkomststat skola kommunens övriga nämnder före den 1 *september*, där ej annan tid bestämmes av kommunstyrelsen, till styrelsen ingiva sina särskilda statförslag för det nästföljande året.

Förslag till utgifts- och inkomststat skall före *oktober* månads utgång uppgöras av kommunstyrelsen; i kommun, där utgifts- och inkomststaten jämlikt 13 § femte stycket fastställs efter *november* månads utgång må emellertid statförslaget uppgöras senare än nyss är sagt, dock före november månads utgång. *I kommun som nu sagts skall kommunstyrelsen före oktober månads utgång uppgöra förslag till utdebiteringsgrund.* För upprättande av förslag till utgifts- och inkomststat skola kommunens övriga nämnder före den 1 *oktober*, där ej annan tid bestämmes av kommunstyrelsen, till styrelsen ingiva sina särskilda statförslag för det nästföljande året.

Förslaget till utgifts- och inkomststat skall från och med dagen för kungörandet av det sammanträde med kommunfullmäktige, vid vilket staten skall fastställas, vara offentligen tillgängligt på lämpligt ställe, som tillkännagives i kungörelsen.

På nämnda sammanträde upptages statförslaget till granskning och fastställelse. Därvid skola anslag till utgifter, om vilka kommunfullmäktige icke tidigare fattat beslut, samt därmed sammanhängande frågor särskilt bliva föremål för överläggning och avgörande.

69 §

Med det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för ett år, skall utgöras dels sådan allmän kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under detta år, dels ock sådan allmän kommunalskatt, som ingår i slutlig skatt på grund av nästföljande års taxering.

Har jämlikt 13 § femte stycket annan utdebiteringsgrund slutligen fastställts än som beslutats vid sammanträde med kommunfullmäktige *i oktober* månad, skall den allmänna kommunalskatt, som ingår i den preliminära skat-

Har jämlikt 13 § femte stycket annan utdebiteringsgrund slutligen fastställts än som beslutats vid sammanträde med kommunfullmäktige *före utgången av november* månad, skall den allmänna kommunalskatt, som ingår i den

Nuvarande lydelse

ten för inkomst under nästföljande år, utgöras efter den tidigare bestämda grunden, varemot den allmänna kommunalskatt, som ingår i slutlig skatt på grund av det därnäst följande årets taxering, skall utgöras efter den utdebitering, som bestämts i samband med utgifts- och inkomststatens fastställande.

Föreslagen lydelse

preliminära skatten för inkomst under nästföljande år, utgöras efter den tidigare bestämda grunden, varemot den allmänna kommunalskatt, som ingår i slutlig skatt på grund av det därnäst följande årets taxering, skall utgöras efter den utdebitering, som bestämts i samband med utgifts- och inkomststatens fastställande.

70 §

Kommunstyrelsen åligger att, sedan kommunens utgifts- och inkomststat fastställts och beslut om utdebitering till församling och skoldistrikt delgivits styrelsen, ofördröjligen underrätta länsstyrelsen och vederbörande lokala skattemyndighet om det belopp för skattekrone och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästkommande år. Samtidigt skall kommunstyrelsen underrätta länsstyrelsen om det sammanlagda belopp, som för nämnda år beslutats till utdebitering på grundval av det löpande årets taxering till kommunal inkomstskatt.

I kommun, där utgifts- och inkomststaten jämlikt 13 § femte stycket fastställts efter *oktober* månads utgång, skall så snart utdebiteringen för den preliminära skatten fastställts särskild underrättelse härom lämnas till den lokala skattemyndigheten.

Kommunstyrelsen åligger att, sedan kommunens utgifts- och inkomststat fastställts och beslut om utdebitering till församling delgivits styrelsen, ofördröjligen underrätta riksskatteverket, länsstyrelsen och vederbörande lokala skattemyndighet om det belopp för skattekrone och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästkommande år. Samtidigt skall kommunstyrelsen underrätta länsstyrelsen om det sammanlagda belopp, som för nämnda år beslutats till utdebitering på grundval av det löpande årets taxering till kommunal inkomstskatt.

I kommun, där utgifts- och inkomststaten jämlikt 13 § femte stycket fastställts efter *november* månads utgång, skall så snart utdebiteringen för den preliminära skatten fastställts särskild underrättelse härom lämnas till riksskatteverket, länsstyrelsen och den lokala skattemyndigheten.

Har kommunfullmäktige ej före utgången av oktober månad fattat beslut om utdebitering, skall kommunstyrelsen ofördröjligen underrätta riksskatteverket, länsstyrelsen och den lokala skattemyndig-

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

heten om styrelsens förslag till utdebiteringsgrund samt om beslut om utdebitering till församling.

72 §²

Kommun äger av statsverket uppbära allmän kommunalskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till kommunen skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har jämlikt 13 § femte stycket annan utdebiteringsgrund slutligen fastställts än som beslutats vid sammanträde med kommunfullmäktige i oktober månad, skall till grund för utbetalningen läggas den utdebitering, som bestämts i samband med utgifts- och inkomststatens fastställande. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlægga allmän kommunalskatt, skall belopp, som kommunen eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Kommun äger av statsverket uppbära allmän kommunalskatt med belopp, motsvarande vad som skulle utgå på grundval av det antal skattekronor och skatteören, som vid taxering för visst år påföras de till kommunen skattskyldiga, efter det belopp för skattekrona och skatteöre, som bestämts till utdebitering för nästföregående år. Har jämlikt 13 § femte stycket annan utdebiteringsgrund slutligen fastställts än som beslutats vid sammanträde med kommunfullmäktige före utgången av november månad, skall till grund för utbetalningen läggas den utdebitering, som bestämts i samband med utgifts- och inkomststatens fastställande. Har dödsbo enligt 75 § kommunalskattelagen medgivits befrielse från att erlægga allmän kommunalskatt, skall belopp, som kommunen eljest ägde uppbära av statsverket, nedsättas i motsvarande mån.

Kommunen äger av statsverket såsom förskott uppbära det belopp, som på grundval av taxeringsnämnds beslut visst år (taxeringsåret) rörande taxering till kommunal inkomstskatt beslutats till utdebitering för nästkommande år. Vad sålunda beslutats till utdebitering ingår i kommunens fordran hos statsverket vid ingången av året näst efter det, då beslutet fattades. Förskottet avräknas mot den allmänna kommunalskatt, som kommunen äger uppbära av statsverket på grundval av taxeringen under året efter det, då förskottet enligt bestämmelserna i fjärde stycket utanordnas.

² Senaste lydelse 1971:189.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*

Är antalet hos länsstyrelsen registrerade kyrkobokförda invånare i kommunen vid mitten av augusti månad taxeringsåret större än det var vid mitten av augusti månad två år tidigare skall förskott, beräknat enligt andra stycket, ökas i förhållande till ökningen i kommunens invånarantal mellan angivna tidpunkter. Sådant ökat förskott ingår i kommunens fordran hos statsverket och avräknas enligt andra stycket. Länsstyrelsen skall senast den 10 september lämna kommunen uppgift om det invånarantal och det däremot svarande uppräknade skatteunderlag, som skall ligga till grund för beräkningen.

Belopp, som vid ingången av ett år utgör kommunens fordran hos statsverket enligt första, andra och tredje styckena, skall länsstyrelsen under samma år utanordna till kommunen med en sjättedel å åttonde dagen i var och en av månaderna januari, mars, maj, juli, september och november. Är kommunens fordran icke uträknad vid utbetalningstillfället i januari månad, skall vid detta tillfälle utbetalas samma belopp som utbetalas i november månad nästföregående år; dock må länsstyrelsen, då särskilda skäl föranleda därtill, förordna att utbetalning skall ske med annat belopp. Därest det i januari månad utbetalade beloppet icke motsvarar en sjättedel av kommunens fordran, skall härav betingad jämkning ske av det belopp, som utbetalas i mars månad.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1973.

2 Förslag till Lag om ändring i lagen (1961:436) om församlingsstyrelse

Härigenom förordnas, att 83 § lagen (1961:436) om församlingsstyrelse¹ skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Kyrkorådet äligger att, sedan församlingens utgifts- och inkomststat fastställts, ofördröjligen giva kommun, i vilken församlingen är belägen, del av beslutet. På sätt i kommunallagen är stadgat har kommunens styrelse därefter att underrätta länsstyrelsen och vederbörande lokala skattemyndighet för debitering och uppbörd av församlingsskatt.

Föreslagen lydelse

83 §

Kyrkorådet äligger att, sedan församlingens utgifts- och inkomststat fastställts, ofördröjligen giva kommun, i vilken församlingen är belägen, del av beslutet. På sätt i kommunallagen (1953:753) är stadgat har kommunens styrelse därefter att underrätta *riksskatteverket*, länsstyrelsen och vederbörande lokala skattemyndighet för debitering och uppbörd av församlingsskatt.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1973.

¹Lagen omtryckt 1972:228.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 6 april 1973.

Närvarande: Ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, JOHANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, MOBERG, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, FELDT.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Lundkvist, anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *senareläggning av kommunernas budgetbeslut* och anför.

Inledning

Kommuns utgifts- och inkomststat skall enligt 13 § kommunallagen (1953:753; omtryckt 1969:765) (KL) normalt fastställas i oktober månad. Om detta inte kan ske, får beslutet anstå intill utgången av december. Grunden för utdebitering av allmän kommunalskatt för nästa år skall emellertid alltid bestämmas i oktober.

Svenska kommunförbundet har i skrivelse den 8 november 1972 till statsrådet och chefen för civildepartementet hemställt om lagändring som gör det möjligt för kommunerna att förlägga beslut om skattesats och budget till en senare tidpunkt än f. n. Syftet med den föreslagna ändringen är att bättre förutsättningar skall skapas för ett samtidigt ställningstagande till den kommunala utdebiteringen och till kommunens budget i övrigt.

Efter remiss har yttranden över kommunförbundets skrivelse avgetts av statistiska centralbyrån (SCB), riksskatteverket (RSV), länsstyrelserna i Stockholms, Östergötlands, Blekinge, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Örebro, Gävleborgs och Västerbottens län, budgetutredningen, utredningen om den kommunala demokratin, kommunallagsutredningen och Landstingsförbundet. Länsstyrelserna har inhämtat yttranden från 30 kommuner. Länsstyrelserna i Stockholms, Malmöhus och Västerbottens län har dessutom bifogat yttranden från de lokala skattemyndigheterna i Stockholms län samt i Malmö och Umeå fögderier.

Gällande ordning m. m.

Enligt 13 § tredje stycket KL skall kommunens utgifts- och inkomststat fastställas vid sammanträde med kommunfullmäktige i oktober. Därvid bestäms också visst belopp för skattekrona och skatteöre till utdebitering för nästa år (utdebiteringsgrund eller skattesats). Om en kommun till följd av särskilda förhållanden inte kan fastställa utgifts- och inkomststaten i oktober, skall kommunen vid sammanträde i denna månad fastställa grunden för utdebiteringen av den allmänna kommunal-

skatt som ingår i preliminär skatt för inkomst under nästa år (13 § femte stycket). Därefter skall kommunens utgifts- och inkomststat fastställas vid sammanträde före utgången av december. Om det finns skäl därtill, får därvid annan utdebiteringsgrund fastställas än som beslutats vid sammanträdet i oktober. Bestämmelserna i femte stycket har tillkommit med hänsyn till att det i större kommuner kan vara svårt att hinna med statbehandlingen i oktober.

Kommunstyrelsen skall före utgången av september upprätta förslag till utgifts- och inkomststat (54 §). I kommun, där utgifts- och inkomststaten enligt 13 § fastställs efter utgången av oktober, kan emellertid stalförslaget upprättas senare. Detta skall dock ske före utgången av november. Om kommunstyrelsen inte bestämmer annan tid, skall övriga nämnder före den 1 september ge in sina statsförslag till styrelsen.

Även om fullmäktige senare bestämmer annan utdebiteringsgrund än som har beslutats vid sammanträdet i oktober, skall enligt 69 § den preliminära skatten under nästkommande år tas ut enligt den grund som har fastställts i oktober.

För Stockholms kommun gäller en något annorlunda ordning. Enligt 58 § kommunallagen (1957:50) för Stockholm (omtryckt 1969:766) skall kommunstyrelsen före utgången av oktober upprätta förslag till utgifts- och inkomststat. Utgifts- och inkomststaten skall därefter fastställas vid sammanträde med kommunfullmäktige senast den 8 december (14 §).

Enligt kungörelsen (1965:496) om statistiska uppgifter angående utdebitering av allmän kommunalskatt skall kommun senast den 5 november varje år till SCB sända in uppgifter om bl. a. utdebiteringsgrund för nästa år. Materialet ingår i underlaget för finansplanen.

Enligt 70 § KL skall kommun, sedan utgifts- och inkomststaten fastställts, genast lämna uppgift till länsstyrelsen och den lokala skattemyndigheten om utdebiteringsgrunden för nästföljande år. I kommun, där utgifts- och inkomststaten enligt 13 § femte stycket fastställs efter utgången av oktober, skall uppgift om den utdebiteringsgrund som har bestämts i oktober genast lämnas till den lokala skattemyndigheten. På grundval av kommunernas uppgifter om skattesats fastställer RSV enligt 4 § 1 mom. uppbördsförordningen (1953:272; omtryckt 1972:75) skattetabeller för nästa inkomstår. För Stockholm fastställs skattetabellerna på grundval av decemberbeslutet om utgifts- och inkomststat.

Senast den 18 januari skall länsstyrelsen enligt 33 och 35 §§ uppbördsförordningen sända ut skattetabeller och debetsedlar, avseende preliminär A-skatt, till de skattskyldiga.

Enligt 12 § uppbördskungörelsen (1967:626) skall lokal skattemyndighet senast den 1 december lämna länsstyrelsen uppgift för varje skattskyldig om skatteslag och tillämplig kolumn i skattetabell. Länsstyrelsen skall enligt Kungl. Maj:ts tillämpningsföreskrifter till förordningen (1965:268) om skatteutjämningsbidrag (omtryckt 1972:141) senast den 10 november lämna RSV uppgift om belopp för skatteutjämningsbidrag.

Konstitutionsutskottet anförde i sitt betänkande (KU 1971:22) över motionen 1971:86 till den del motionen avsåg tidpunkten för de nyvalda kommunfullmäktiges tillträde att utskottet förutsatte att förslag skulle läggas fram som skulle göra det möjligt för de kommunfullmäktige som tillträder efter 1973 års val att börja sin mandattid i nära anslutning till valet. Utskottet ansåg att något särskilt initiativ från riksdagens sida inte behövdes och hemställde att motionen i denna del skulle anses besvarad med vad utskottet hade anfört. Riksdagen beslöt i enlighet med utskottets hemställan.

Med anledning av utskottets betänkande har utredningen (C 1970:29) om den kommunala demokratin, som enligt sina direktiv (se 1971 års riksdagsberättelse C 20) skall se över formerna för medborgarinflytandet över den kommunala verksamheten, i skrivelse till chefen för civildepartementet tagit upp frågan om en ändring av de kommunala organens mandattider. I skrivelsen anføres bl. a. att en ändring i syfte att få till stånd ett snabbare valgenomslag hänger samman med möjligheterna till ett snabbare röstsammanräkningsförfarande och med frågan om kommunalt majoritetsstyre. Ställning bör inte tas till frågan om en förskjutning av mandattiderna, innan erfarenhet har vunnits av de nya regler för röstsammanräkningsförfarandet som kommer att gälla vid 1973 års val. Kommunindelningsreformens fullföljande den 1 januari 1974 och ställningstagandet till frågan om kommunalt majoritetsstyre bör också avvaktas. Utredningen anser därför att frågan om ändring av mandattiderna bör anstå till efter 1973 års val.

Svenska kommunförbundets framställning

Svenska kommunförbundet anför i sin skrivelse att det alltmer tidskrävande arbetet med den kommunala flerårsplaneringen, den allt mer tidskrävande budgetproceduren i de större förvaltningsenheter som skapas genom kommunsammanläggningarna samt behovet att i såväl flerårsplanen som årsbudgeten ta hänsyn till oförutsedda händelser medför svårigheter för allt fler kommuner att åstadkomma beslut om skattesats och budget i oktober. Detta sammanhänger främst med svårigheterna att klara av budgetarbetet i facknämnder och kommunstyrelse före utgången av september. Budgeten kommer därför i många fall att fastställas först under november eller december. Nackdelen med en sådan ordning är naturligtvis att det skattesatsbeslut som måste fattas under oktober får baseras på ett ofullständigt budgetunderlag. Det anförda utgör enligt kommunförbundet ett starkt skäl för en förlängning av de budgetfrister som föreskrivs i KL.

Kommunförbundet framhåller att frågan om en förlängning av budgetfristerna har ett visst samband med frågan om en framtida förskjutning av de kommunala organens mandattider. Enligt förbundets mening bör dock en sådan förlängning kunna ske utan att man avvaktar de överväganden som, på grundval av arbetet i utredningen om den kommunala demokratin, kan komma att göras rörande mandattiderna.

Den utgifts- och inkomstprognos som kommunerna senast den 5 november varje år skall redovisa till SCB och som ingår i underlaget för finansplanen består enligt kommunförbundet till stor del av uppskattningar som inte påverkas av om budgeten är fastställd eller ej. Eftersom det ytterst sällan inträffar att kommunfullmäktiges eller kommunstyrelsens behandling av budgetberedningens statförslag föranleder ändringar av de beräknade utgifterna eller inkomsterna, anser kommunförbundet att uppgifterna för finansplanen bör kunna baseras på kommunstyrelsens eller budgetberedningens budgetförslag. Av samma skäl bör man vid framställningen av skattsedlar och skattetabeller kunna utgå från den utdebiteringsgrund som kommunstyrelsen har föreslagit.

På grund av det anförda hemställer kommunförbundet om sådan ändring i KL att tidpunkterna för beredning och beslut om skattesats och budget generellt kan senareläggas. I andra hand hemställer förbundet att kommunerna genom ett särskilt dispensförfarande ges möjlighet att senarelägga beslut om skattesats och budget.

Remissyttrandena

Det övervägande antalet remissinstanser tillstyrker kommunförbundets framställning. *Länsstyrelsen i Stockholms län* samt *Solna, Helsingborgs, Orusts och Örebro kommuner* uttalar sig för det alternativa förslaget om ett dispensförfarande. Framställningen avstyrks av *länsstyrelsen i Örebro län, utredningen om den kommunala demokratin, kommunallagsutredningen och Staffanstorps kommun.*

Utredningen om den kommunala demokratin och *kommunallagsutredningen* framhåller att frågan om en förskjutning av tiderna för beslut om utdebiteringsgrund och om utgifts- och inkomststat inte bör ses isolerad, eftersom den hänger samman med frågan om när de kommunala organens mandattider skall börja. *Utredningen om den kommunala demokratin* framhåller att dess arbete har visat att en förskjutning av tiden för budgetbeslutet förmodligen blir nödvändig, om de nyvalda fullmäktige skall få tillräcklig tid för budgetarbetet. *Utredningen* anser därför att en översyn av budgetprocessen ur demokratisk och arbetsteknisk synvinkel bör göras, innan man slutgiltigt bestämmer sig för att lägga budgetbeslutet senare än f. n. *Kommunallagsutredningen* anser att kommunerna bör utnyttja de möjligheter som redan finns att fastställa utgifts- och inkomststaten först i december. *Länsstyrelsen i Örebro län*, som också avstyrker kommunförbundets framställning, hänvisar till att frågan om mandattidernas början övervägs av utredningen om den kommunala demokratin och framhåller att en lagändring i enlighet med kommunförbundets förslag kan visa sig förhastad, när resultatet av utredningens överväganden föreligger.

Länsstyrelsen i Stockholms län delar kommunförbundets åsikt att det är olyckligt om beslut om utdebiteringsgrund och beslut om fastställelse av utgifts- och inkomststat inte kan fattas vid samma tidpunkt. *Länsstyrelsen* ifrågasätter dock om det är lämpligt att nu ändra gällande

tidsbestämmelser. Om ett påtagligt behov av en uppmjukning föreligger, bör det tillgodoses genom att möjlighet till dispens införs. För skattebetalarna måste det enligt *Solna kommun* framstå som värdefullt att slutgiltiga beslut om utdebiteringsgrund och budget föreligger redan före oktober månads utgång. I kommunen har detta också visat sig vara fullt möjligt. Syftet med kommunförbundets förslag bör kunna tillgodoses genom att en möjlighet till dispens öppnas. Av samma mening är *Örebro* och *Helsingborgs kommuner*, som anför att det inte heller för deras del finns något påtagligt behov av en sådan ändring som kommunförbundet föreslår men att ytterligare tidsmarginaler kan behövas under speciella förhållanden.

Flera kommuner, bl. a. *Danderyd*, *Norrtälje*, *Nynäshamn*, *Malmö*, *Göteborg*, *Karlskoga*, *Gävle* och *Söderhamn*, framhåller att tidsmarginalerna i budgetarbetet är mycket små. Enligt *Nynäshamns kommun* bör budgeten dock inte få fastställas senare än den 30 november.

Göteborgs kommun upplyser att man i kommunen gjort den erfarenheten att det medför praktiska svårigheter, bl. a. ett pressat beredningsarbete under sommaren, att förlägga budgetarbetet så tidigt att budgeten kan fastställas samtidigt med att skattesatsen bestäms. I *Malmö kommun* bestäms enligt vad som anføres i kommunens remissyttrande utdebiteringsgrunden i oktober, medan utgifts- och inkomststat fastställs först senare. Såväl personalbudgeten som stora delar av driftbudgeten är obehandlade, när kommunstyrelsen tar ställning till skattesatsen i månadsskiftet september-oktober. Möjligheterna att forcera eller tidigare-lägga facknämndernas eller de centrala budgetorganens arbete är begränsade. För Malmös del skulle det vara möjligt att fastställa såväl utdebiteringsgrunden som utgifts- och inkomststaten i slutet av november eller i början av december. Både för kommunstyrelsen och för övriga nämnder är det svårt att hinna med budgetarbetet inom de tider som stipuleras i kommunallagen, framhåller *Gävle kommun*. Kommunens budget brukar fastställas i december men detta är en nödlösning som kan skapa problem i budgetarbetet.

SCB anför att en senareläggning av kommunfullmäktiges beslut om utdebiteringsgrund skulle innebära att de uppgifter *SCB* får under november blir preliminära och att definitiva uppgifter får insamlas senare. Detta skulle medföra vissa merkostnader. Under förutsättning att kommunstyrelsens budgetförslag föreligger före oktober månads utgång har *SCB* emellertid inte något att erinra mot en generell senareläggning. Enligt *budgetutredningens* bedömning föreligger vid nuvarande statliga budgetår inte några avgörande hinder mot en senareläggning av de kommunala besluten om budget och utdebitering. Vid en eventuell omläggning av det statliga budgetåret skulle däremot en senareläggning kunna medföra svårigheter. Utredningen förordar därför att slutligt beslut i frågan om en senareläggning inte fattas, innan statsmakterna har tagit ställning till frågan om en omläggning av det statliga budgetåret till kalenderår.

RSV anför att uppgift om den skattesats som kommunen har beslutat behövs dels för tryckning av skattetabeller, dels för framställning av debetsedlar för preliminär A-skatt och dels för arbete med debitering av B-skatt på grundval av de preliminära självdeklarationerna. Uppgifterna behövs också som underlag för det centrala skatteförfrågningsregistret. Kännedom om det slutgiltiga beslutet om utdebiteringsgrund måste föreligga senast den 25 november. Om skattetabellerna skall tryckas på grundval av kommunstyrelsens förslag, kan det ibland bli nödvändigt att trycka om vissa upplagor. Detta medför merarbete och ökade kostnader men utgör inte något hinder mot en sådan ändring av KL som kommunförbundet föreslår. RSV vill därför inte motsätta sig en lagändring som innebär att fullmäktiges beslut om skattesats kan fattas senare än f. n., dock inte senare än att uppgift om beslutet kan lämnas till den lokala skattemyndigheten senast den 25 november. Verket förutsätter att uppgift om kommunstyrelsens förslag lämnas till den lokala skattemyndigheten så fort det föreligger.

Under senare delen av december är arbetet på länsstyrelsens skatteavdelning mycket pressat, framhåller *länsstyrelsen i Malmöhus län*. Preliminärt beslut om kommunens utdebitering måste därför vara länsstyrelsen tillhanda senast den 1 december. När fullmäktige fattar det slutgiltiga beslutet är däremot enligt länsstyrelsen av mindre intresse. Eventuella differenser kan justeras i samband med debiteringen av den slutliga skatten.

Länsstyrelsen i Östergötlands län vitsordar att långtidsplanering m. m. kräver ökade resurser hos kommunerna men finner det tveksamt om en senareläggning av budgetbesluten skulle leda till en verklig förbättring av arbetssituationen. Länsstyrelsen delar kommunförbundets uppfattning att skattetabellerna bör kunna tryckas på grundval av budgetberedningens eller kommunstyrelsens förslag till utdebiteringsgrund men framhåller att skattetabellerna ur servicesynpunkt bör sändas ut tillsammans med debetsedlarna. Länsstyrelsen anser sålunda att kommunfullmäktige bör få möjlighet att besluta om utdebiteringsgrunden först under november månad. Av samma mening är *länsstyrelserna i Blekinge och Gävleborgs län*. *Länsstyrelsen i Blekinge län* framhåller att den föreslagna ändringen inte synes utgöra något hinder för den ordinarie avräkningen mellan statsverket och kommunerna av kommunalskatt. *Lokala skattemyndigheten i Malmö fögderi* anser att beslut om skattesats bör föreligga i början av december. Till de remissinstanser som anser att skattetabellerna bör kunna tryckas på grundval av kommunstyrelsens förslag till skattesats hör vidare *Göteborgs kommun*, medan *länsstyrelsen i Örebro län* inte anser sig kunna tillstyrka en sådan ordning.

Lokala skattemyndigheten i Umeå fögderi uttalar att det knappast är möjligt att trycka skattetabellerna senare än som f. n. sker. Redan med nuvarande ordning kan inte alla arbetsgivare använda tabellerna för skatteavdrag under januari. Den tidsknapphet i beredningsarbetet som kommunförbundet anför som skäl för en senareläggning av kommunernas beslut om utdebitering och budget präglar enligt *Landstingsförbundet*

inte i lika hög grad budgetarbetet inom landstingskommunerna. Landstingsförbundet anser emellertid att frågan bör övervägas även för landstingskommunernas del och att det kan ske i anslutning till arbetet inom utredningen om den kommunala demokratin.

Departementschefen

Kommunerna är i fråga om tidpunkten för det årliga budgetbeslutet och för beslutet om den kommunala utdebiteringen – bundna av vissa föreskrifter i kommunallagen (1953:753; omtryckt 1969:765) (KL). Dessa föreskrifter innebär att budgetbeslutet normalt skall fattas under oktober men att det får uppskjutas till utgången av december, om det till följd av särskilda förhållanden inte är möjligt att hinna med beslutet i oktober. Grunden för utdebitering av nästa års kommunalskatt måste dock fastställas under oktober. I samband med ett senare budgetbeslut får annan utdebiteringsgrund bestämmas, om det finns skäl till det.

Svenska kommunförbundet har påtalat att det för allt fler kommuner är svårt att hinna med att fatta beslut om budgeten före utgången av oktober. Detta hänger enligt kommunförbundet främst samman med dels att den kommunala långtidsplaneringen kräver allt större arbetsinsatser, dels att budgetproceduren i åtskilliga kommuner har blivit mer tidskrävande på grund av att kommunerna till följd av kommunsammanläggningarna utgör större förvaltningsenheter. Kommunförbundet har därför särskild framställning begärt att KL ändras så att budgetbeslutet och beslutet om utdebiteringsgrund skall kunna senareläggas. Härigenom skulle kommunerna få bättre förutsättningar att samtidigt besluta om utdebiteringsgrunden och budgeten. Framställningen har remissbehandlats.

Kommunförbundets framställning och remissyttrandena visar att KL:s huvudregel om tiden för kommunernas budgetbeslut för åtskilliga kommuner innebär att de inte får tillräckligt rådrum för budgetberedningen. Detta är enligt min mening inte tillfredsställande. KL medger visserligen att budgeten fastställs senare än vad huvudregeln föreskriver. För en kommun som inte är klar med budgetberedningen i så god tid att fullmäktige kan fastställa budgeten redan i oktober utgör möjligheten att skjuta upp budgetbeslutet inte någon tillfredsställande utväg, eftersom skattesatsen ändå måste fastställas i oktober. Om budgetbeslutet skjuts upp, måste utdebiteringsgrunden alltså bestämmas innan fullmäktige har tagit ställning till budgeten.

Dessa olägenheter skulle kunna undanröjas genom en förlängning av tidsfristerna för budgetarbetet. Frågan om en sådan ändring har, som kommunförbundet nämner i framställningen, ett visst samband med frågan om de kommunala organens mandatperioder bör ändras så att valresultatet får ett snabbare genomslag i fullmäktiges och nämndernas sammansättning. Den frågan övervägs f. n. av utredningen om den kommunala demokratin. Skäl kan anföras för att resultatet av utredningens överväganden bör avvaktas. Utredningen kommer emellertid inte att lägga fram sitt förslag i sådan tid att en omläggning av mandattiderna

kan ske förrän efter mandatperioden 1974–76. Tidsfristerna för kommunernas budgetarbete har också samband med frågan om förläggningen av det statliga budgetåret. Denna fråga utreds f. n. av budgetutredningen. Enligt utredningen föreligger vid nuvarande statliga budgetår inte några avgörande hinder mot en senareläggning av de kommunala besluten om budget och utdebitering. Vid en eventuell omläggning av det statliga budgetåret skulle däremot en senareläggning kunna medföra svårigheter.

Resultatet av de pågående utredningarnas arbete kan alltså medföra att bestämmelserna om kommunernas budgetarbete får omprövas. Kommunförbundets framställning visar emellertid att problemen, särskilt för de större kommunerna, är så allvarliga att åtgärder redan nu bör vidtas för att underlätta budgetarbetet. Sådana åtgärder får, i avvaktan på resultatet av utredningarnas överväganden, betraktas som provisorier.

Kommunernas beslut om skattesats ingår i underlaget för finansplanen. Besluten ligger också till grund för arbetet med tryckning av skattetabeller, framställning av debetsedlar, debitering av B-skatt och utformningen av det s. k. skatteförfrågningsregistret.

Statistiska centralbyrån (SCB) anför i sitt yttrande över kommunförbundets framställning att en senareläggning av de kommunala budgetbesluten skulle innebära att de uppgifter som SCB får under november blir preliminära och att definitiva uppgifter får insamlas senare. Detta skulle medföra en viss ökning av kostnaderna för arbetet med underlaget för finansplanen. Under förutsättning att kommunstyrelsens förslag i fråga om skattesatsen föreligger före utgången av oktober har SCB emellertid inte något att invända mot en senareläggning. Riksskatteverket (RSV) vill inte heller motsätta sig en senareläggning, även om en sådan skulle kunna medföra en viss ökning av kostnaderna för tryckning av skattetabeller. Om skattesatsen bestäms i sådan tid att uppgift kan lämnas till den lokala skattemyndigheten senast den 25 november, skulle enligt RSV hinder mot en senareläggning inte föreligga. Enligt vad jag senare har inhämtat från RSV skulle det emellertid, som också antytts av några remissinstanser, vara tillräckligt om uppgiften lämnades till den lokala skattemyndigheten den 1 december under förutsättning att meddelande samtidigt lämnas direkt till RSV.

Av vad jag nu har anfört framgår att det skulle vara möjligt att på det sättet tillmötesgå kommunförbundets framställning att den tidpunkt då budgetbeslutet enligt huvudregeln senast skall ha fattats förskjuts från utgången av oktober till utgången av november och att tidpunkten för beslut om utdebiteringsgrund förskjuts på motsvarande sätt. Jag anser mig därför inte ha anledning att gå närmare in på kommunförbundets alternativa förslag om att en möjlighet till dispens i särskilda fall från de nuvarande bestämmelserna om tid för beslut om budget och skattesats skall öppnas. Enligt min mening kan invändningar mot en sådan lösning anföras från både praktisk och principiell synpunkt.

Jag förordar därför att det i 13 § KL föreskrivs att kommunens utgifts- och inkomststat skall fastställas före utgången av november i stället för som nu i oktober. Ändringen innebär att inte heller beslutet om

utdebiteringsgrunden behöver fattas förrän i november. Huvudsyftet med ändringen är att kommunerna skall få bättre möjligheter att samtidigt besluta om skattesats och budget. Från denna synpunkt skulle det vara mest konsekvent att upphäva den nuvarande undantagsregeln i 13 § femte stycket. Man bör kunna räkna med att kommunerna endast i mycket sällsynta undantagsfall kommer att behöva utnyttja möjligheten att fastställa budgeten först i december. Jag anser emellertid att tillräckligt underlag för ett upphävande av undantagsregeln inte föreligger.

Förskjutningen av tiden för fullmäktiges beslut om utgifts- och inkomststat föranleder en motsvarande ändring av bestämmelserna i 54 § om när kommunstyrelsens och facknämndernas statförslag skall föreligga. För det fallet att möjligheten att fastställa budgeten först i december utnyttjas bör i 54 § föreskrivas att kommunstyrelsens förslag till utdebiteringsgrund skall föreligga före utgången av oktober. Förskjutningen av tiden för fullmäktiges beslut om utdebiteringsgrunden från oktober till en tidpunkt före utgången av november förutsätter nämligen en förtryckning av skattetabellerna på grundval av kommunstyrelsens förslag om skattesats. Vid en sådan förskjutning av fullmäktiges beslut måste också, som framgår av SCB:s remissyttrande, de uppgifter om skattesatsen och om kommunens prognoser för utgifts- och inkomstutvecklingen som behövs för arbetet med finansplanen och statsbudgeten grunda sig på kommunstyrelsens förslag om skattesats och på de bedömningar i övrigt som kan göras vid tiden för förslaget.

I 70 § finns bestämmelser om skyldighet för kommunstyrelsen att underrätta länsstyrelsen och den lokala skattemyndigheten om beslut om utdebiteringsgrunden. Bestämmelserna bör kompletteras med föreskrifter om underrättelseskyldighet direkt till RSV Om kommunfullmäktige inte har bestämt utdebiteringsgrunden före utgången av oktober, bör RSV, länsstyrelsen och den lokala skattemyndigheten genast underrättas om kommunstyrelsens förslag till utdebiteringsgrund. I detta sammanhang vill jag framhålla att förskjutningen av tiden för kommunernas beslut om skattesats medför att det för myndigheternas arbete med skattetabeller, debetsedlar m. m. blir av avgörande betydelse att kommunerna fullgör underrättelseskyldigheten inom föreskriven tid.

I 69 och 72 §§ KL samt i 83 § lagen (1961:436) om församlingsstyrelse (omtryckt 1972:228) bör göras vissa följdändringar. I fråga om ändringen i lagen om församlingsstyrelse har jag samrått med det statsråd som handlägger frågor enligt nämnda lag.

De lagändringar som jag har förordat i det föregående bör träda i kraft den 1 juli 1973.

Hemställan

I enlighet med det anförda har inom civildepartementet upprättats förslag till

1. lag om ändring i kommunallagen (1953:753),
2. lag om ändring i lagen (1961:436) om församlingsstyrelse.

Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att antaga förslagen.

Ärendet bör handläggas under riksdagens vårsession.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

